

BÚCSÚSZÓ

Az Anthropologiai Közlemények mostani, 39. évfolyamán olvasható utoljára a nevem mint szerkesztő. Több, mint három évtizede szolgálom a hazai biológiai antropológiát e folyóirat szerkesztésével. Érdemes visszaillesztani a kezdetekre és az elmúlt évtizedekre.

A második világháború után az 1950-es évek elején indultak meg a biológiai folyóiratok, köztük az akkor újonnan alapított Biológiai Közlemények. Ez akkor évenként négy füzetben jelent meg, és a negyedik füzetet az antropológiának adták. Ez a füzet Biológiai Közlemények címmel, Pars Anthropologia alcímmel jelent meg, mint a Magyar Biológiai Társaság Embertani Szakosztályának folyóirata, Malán Mihály professzor szerkesztésében. Így ment ez három éven át, míg a negyedik évfolyam nekünk adott füzeten, 1956-ban, már elhagyták a Biológiai Közlemények címet, hanem önállóan, Anthropologiai Közlemények címmel jelent meg a füzet, IV. kötet 2. füzet jelzéssel (t.i. Biológiai Közlemények IV. kötete). A következő évben aztán megjelent az Anthropologiai Közlemények, mint új, önálló folyóirat, I. évfolyam jelzéssel. Ennek az lett a későbbi következménye, hogy folyóiratunknak két különböző évfolyama, az 1956. évi és az 1960. évi viseli a IV. kötet megjelölést.

A lap önállóvá válásában nagy érdemei vannak szeretve tisztelt mesteremnek, Malán Mihály professzornak. Ő valóban szívügyének tekintette a lapot, és nagy ügybuzgalommal dolgozott érte. Az 1960-as évek közepére elhatalmasodó betegségével egyre kevésbé tudott megküzdeni, technikai szerkesztője nem volt. Így történt, hogy 1965-re a folyóiratnak jó másfél éves lemaradása volt, és némelyik tanulmánnyal szemben is lehetett kifogást emelni. Az MTA Biológiai Osztályának akkori vezetője (akkor úgy nevezték "osztálytitkár"), Straub F. Brunó akadémikus meg is akarta szüntetni a lapot. (Tudni kell, hogy bár a "lapgazda" a Magyar Biológiai Társaság, az MTA a Biológiai Tudományok Osztálya látja el a szakmai felügyeletet.) Én, mint a MBT akkor újonnan választott titkára, elmentem Straub akadémikushoz, és kértem őt, adjon egy évnyi türelmi időt nekem, hogy Malán professzornak segítve, rendbe hozzassuk a folyóirat dolgait. Eléggé hosszúra nyúlt megbeszélés végén megadta beleegyezését, a lapot nem szüntette meg, sőt, eredeti elgondolásával ellentétesen, ahhoz is hozzájárult, hogy Malán professzor neve legyen továbbra is a folyóiraton mint szerkesztőé, de engem tett felelőssé a lapért. Így aztán még néhány évfolyamot Malán professzorral közösen szerkesztettünk, egészen az ő haláláig, 1968ig.

Ezután Nemeskéri Jánost nevezte ki az MTA Biológiai Tudományok Osztálya szerkesztőnek. Az 1968. évi 12. kötetet már az ő neve jegyzi. A technikai szerkesztést azonban továbbra is én végeztem. Ebben az időszakban kezdtük kialakítani a kétnyelvűségre való törekvést, és gyakran közöltünk külföldi szerzőktől is tanulmányokat.

Az 1977. évtől kezdve engem bízott meg az MTA Biológiai Tudományok Osztálya a szerkesztéssel, amit azóta is elvégeztem. Következétesen keresztül vittem azt, hogy

minden magyar nyelvű tanulmány angol Abstract-tel kezdődjék, minden táblázat és minden ábra magyar és angol nyelvű szöveggel, magyarázattal jelenjék meg. Esetenként kongresszusok, szimposiumok anyagát jelentettük meg, természetesen angolul. Igyekeztem nyitni a rokonszakterületek felé. Egyre több hazai és külföldi szerző kért közlési lehetőséget, ami színesítette folyóiratunkat. Emellett természetesen megőriztük azt a régi hagyományt, hogy a fiatal kollégák első munkáit folyóiratunkban közöltük. Nem feledkeztünk meg a szakmai magyar nyelv ápolásáról sem. Kibővítettük a könyvismertetés rovatot. Közben, persze nagyon sok nehézség is adódott, sokszor kellett harcolni a folyóirat létéért. Az 1980-as évek második felében egyre több anyagi gond terhelte az akkor már egyre szűkösebb pénzügyi lehetőségekkel gazdálkodó Akadémiai Kiadót, ill. az MTA-t is, amelynek Könyv- és Folyóirat Bizottsága egyre több pénzügyi korlátozást volt kénytelen bevezetni. Ebben az időben szűnt meg a szerzői tiszteletdíj, ill. az 50 különnyomat képezi a szerző tiszteletdíját. 1987-ben, Jermy Tibor akadémikus osztályelnöksége idején olyan súlyossá vált a pénzügyi helyzet, hogy a Biológiai Tudományok Osztálya már nem tudta fedezni a hozzá tartozó három biológiai folyóirat megjelenését. Ekkor az a döntés született, hogy az Anthropologiai Közlemények megjelenése egy évig szüneteljen. Ez annál is inkább fájó volt, mert szakmánknak ez az egyetlen hivatalos folyóirata (míg a botanikának és a zoológiának Acta-ja is van). Ezért történt úgy, hogy az 1987. és 1988. évi kötetet össze kellett vonni, és a 31. kötet 1987-1988 évjelzéssel jelent meg. A gazdasági nehézségek továbbra is nehezítették a munkát. Az igen drága és nagyon lassú Akadémiai Kiadótól elváltunk, és 1989-től a Plantin Kiadó és Nyomda Kft állítja elő folyóiratunkat, gyorsabban, olcsóbban és jobb minőségben. Még az 1989. és 1990. évi anyagot is egy kötetbe kellett összevonnunk, sőt, e kötet nyomdai előállításához a szakma és a szakmában érdekelt más szakterületek intézményeinek hathatós anyagi segítségét is kellett kérnem. Ráadásul ez a 31. kötet az Európai Antropológiai Társaság 1988-ban Budapesten rendezett kongresszusának anyagát tartalmazta.

Ettől kezdve sikerült kialakítani azt a gyakorlatot, hogy az MTA a Biológiai Tudományok Osztályán keresztül a Magyar Biológiai Társaságnak, mint "lapgazdának" utal át bizonyos összeget a folyóiratok előállítására, és a Biológiai Társaság intézi az előfizetések ügyét és a lap expedálását is.

Egészen más természetű okok miatt lett még egyszer összevont kötet 1996-97-ben. Hosszabb betegségem idején Bodzsár Éva volt szíves előkészíteni az addig beérkezett kéziratokat, és az idő előre haladott voltára is tekintettel, összevont kötet mellett kellett dönteni. Ez a 38. kötet, amely a Veszprémben rendezett, 6. Nemzetközi Humánbiológiai Szimposium anyagát tartalmazza, úgy gondolom, kielégíti a legkényesebb igényeket is.

A jelen, 39. kötettel befejezem szerkesztői tevékenységemet. Jó érzéssel tölt el az, hogy sikerült életben tartani a folyóiratot, sikerült azt többé-kevésbé nemzetközivé tenni. Az Anthropologiai Közleményeknek - szerénytelenség nélkül állítom - jó nemzetközi hírneve van, ismerik a szakmában, és nem csak Európában. Mindez nem lett volna elérhető a Szerkesztőbizottság tagjainak és a sok szerzőnek és kollégának a segítsége, jószándékú közreműködése nélkül. Meg kell emlékezni arról a felhőtlen együttműködésről is, amelyet a Plantin Kiadó és Nyomda Kft. munkatársaival sikerült kialakítanom.

Mindenkinek, aki segített az elmúlt bő három évtizedben, köszönöm az együttműködést. Azt kívánom, hogy éljen ez a folyóirat, és jelenjenek meg egyre jobb

kötetei, hogy szolgálhassa a hazai és az egyetemes biológiai antropológia fejlődését. Ehhez természetesen az kell, hogy a kollégák minél több kitűnő színvonalú tanulmányt küldjenek be a szerkesztőnek. Meggyőződésem, hogy a nemzetközi tudományos világ egyre élesedő küzdelmeiben, a jövőben is csak a színvonal lehet az egyetlen mérce. Bízom abban, hogy mindenki, aki a szakmánkban vagy rokonszakterületeken dolgozik, átérzi azt a felelősséget, amellyel tartozik az ügynek, amellyel egy színvonalas Anthropologiai Közleményeket fenn lehet tartani. A magam szerény lehetőségeivel továbbra is ezt kívánom elősegíteni.

Eiben Ottó

6. A táblázatok címeit, az ábraalírásokat, a táblák címeit és azok minden szöveges részét két példányban külön is mellékelni kell a kéziratához az idegen nyelvű fordításhoz.

7. A tanulmányok statisztikai feldolgozásánál alkalmazott matematikai képletek jelöléseinek pontos magyarázatát meg kell adnia a szerzőnek. Ugyanez vonatkozik görög betűs vagy egyéb speciális jelölésekre is. Általában a Biometria Értelmező Szótár (Szerk.: Jánosy A. - Muraközy T. - Aradszky G. - Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1966.) előírásait, jelöléseit célszerű követni.

8. A tanulmányok tagolásában az alábbi beosztási elvek követését tartjuk kívánatosnak: 1. Bevezetés (a probléma felvetése, mai állása). 2. Anyag és módszer. 3. A vizsgálat, kutatás eredményei és azok (összehasonlító) értékelése. 4. Összefoglalás.

9. A tanulmány, közlemény végén irodalomjegyzéket kell megadni, de csak azok a művek idézhetők, amelyeknek adatait vagy megállapításait a szerző tanulmányában valóban felhasználta, akár a szöveges részben, akár a táblázatok vagy ábrák elkészítésénél. Az irodalomjegyzéket a szerzők nevének „abc” sorrendjében kell összeállítani. A szövegben a szerző neve után (zárójelbe) tett évszámmal utalunk a megfelelő irodalomra.

A folyóiratok címeinek rövidítésére a szakirodalomban kialakult és elfogadott rövidítéseket alkalmazzunk.

Az irodalomjegyzék összeállításához az alábbi példák szolgálnak útmutatásul:

Folyóiratcikkeknél a szerző(k) vezetékneve, rövidített utóneve, a megjelenési év zárójelben, kettőspont, a közlemény címe, a folyóirat hivatalos rövidítése, aláhúzva a kötetszám arab számmal, aláhúzva, pontosvessző, oldalszám, például:

BARTUCZ, L. (1961): Die internationale Bedeutung der ungarischen Anthropologie. - *Anthrop. Közl.* 5; 5-18.

Könyveknél a szerző(k) neve, a kiadási év zárójelben, kettőspont, a könyv címe, aláhúzva a kiadó neve, a kiadás helye, például:

BARTUCZ L. (1966): *A praehistorikus trepanáció és orvostörténeti vonatkozású sírleletek* (Palaeopathologia III. kötet). Országos Orvostörténeti Könyvtár és Medicina Kiadó, Budapest.

Másodidézeteknél - ha azok el nem kerültek - az idézett szerző neve után *cit.* szócskát írunk, és a fenti módon idézzük a könyvet vagy a folyóiratcikkeket, illetve *in* szócskát írunk, ha tanulmánykötetben megjelent cikket idézünk.

Ha egy szerzőnek ugyanabból az évből több tanulmányát idézzük, akkor az évszám mellé irt a, b, c betűkkel különböztetjük meg őket.

10. A szerzők a nyomdai tipografizálásra vonatkozó kívánságaikat a kézirat másodpéldányán jelölhetik be ceruzával, a nyomdai előírásoknak megfelelően.

Kérjük szerzőinket, hogy a fenti alaki előírásokat - a tanulmányok gyorsabb megjelenése érdekében is - tarták meg. Az előírásoktól eltérő kéziratokat a szerkesztőbizottság nem fogad el.

A kéziratokat a szerkesztő címére kell beküldeni, aki a tanulmány beérkezését visszaigazolja. A közlésről - a lektori vélemények alapján - a szerkesztőbizottság dönt. Erről értesítik a szerzőt.

A közlésre kerülő dolgozatok korrektúráját az ábralevonatokkal együtt megküldjük a szerzőknek. A javított korrektúrákat az esetenként megadott határidőig kérjük vissza. A megadott időpontig vissza nem juttatott dolgozatot kénytelenek vagyunk kihagyni a készülő számból.

A szerzőknek honorárium fejében 50 darab különlenyomatot adunk. Ennek előfeltétele, hogy a szerző a kézzel együtt pontos címét (irányítószámmal) is bejelentsen a szerkesztőnél.

A szerkesztőbizottság tagjai: DR. EIBEN OTTÓ és DR. BODZSÁR ÉVA (szerkesztők), DR. ÉRY KINGA, DR. FARKAS GYULA, DR. GYENIS GYULA, DR. HORVÁTH LÁSZLÓ, DR. PAP ILDIKÓ, DR. PAP MIKLÓS és DR. SUSA ÉVA.

A szerkesztő címe: DR. EIBEN OTTÓ, 1088 Budapest, Puskin u. 3. ELTE Embertani Tanszéke. Telefon/fax: 266-7857

A kiadvány előfizethető és példányonként megvásárolható:
a Magyar Biológiai Társaságnál 1027 Budapest, Fő utca 68. Telefon: (36-1) 201-6484
Külföldről megrendelhető ugyanott, pénzátutalás a Magyar Hitelbanknál,
Budapesten vezetett számlaszámra történhet.
US Dollár-átutalás a 401-5356-941-41 számlára, SFr átutalás a 402-5356-941-41 számlára
Bolti vásárlás: az Akadémiai Kiadó
MAGISZTER (1052 Budapest, Városház utca 1., tel.: 138-2440) könyvesboltjaiban

TARTALOM - CONTENTS

Eredeti közlemények - Original papers

THOMA A. - HENKEY G.: <i>Székely rokonság - Székely kinship</i>	3
BODZSÁR É. - PITTI M. - ZSÁKAI A.: A testi fejlettség néhány táplálkozási tényező tükrében - <i>Nutrition and body composition</i>	12
KAUR, G. - SIDHU, L. S. - SIDHU, MANINDER S. - SINGH, J.: Skeletal Maturation of Girls Participating in Sports	19
KAUR, G. - SIDHU, L. S. - SINGH, J.: Height, Weight and Motor Performance in Relation to Skeletal Age in Athletic Girls	27
VLĂDESCU, M. - POPESCU, I.: Secular Trend Phenomena in Some Roumanian Populations	33
SZÖLLŐSI E.: A szekuláris trend alakulása a debreceni egyetemistáknál - <i>Secular Trend in Debrecen University Students</i>	43
CARBINI, L. - COSSEDDU, G.G. - FLORIS, G. - SANNA, E.: Comparison of Some Anthropometric and Nutritional Characteristics in Two Groups of Sardinian Boys	53
HARGITAI G. - SZIKOSSY I. - EIBEN O. - GYENIS GY.: Adatok a malajziai gyermekek testi fejlettségéhez - <i>Data to the Somatic Development of Malaysian Children</i>	59
ZSOFFAY, B. K. - GYENIS, G. - PRÖHLE, T. - NYILAS, K. - HARGITAI, G.: Body Height, Body Weight and BMI of the Schoolchildren in Three Urban Areas of Hungary	71
ZSÁKAI A. - BODZSÁR É.: A testalkat analízisének néhány módszertani kérdése - <i>Some Aspects of Analysis on Physique</i>	93
ZALETNYIK Z.: Asztaliteniszezők testalkata - <i>Physique of Table-tennis Players.</i>	103
LASAN, M.: Morphologic Characteristics of Rowers, Swimmers, Alpine Skiers, and Ski Jumpers	123
GAUR, R. - SARKAR, P.: Physique in Thalassemia Major	137
KÓSA L.: Magzati csontok vizsgálatának igazságügyi orvosi és történeti embertani szempontjai - <i>Some Forensic Medical and Historical Anthropological Aspects in Examination of Fetal Bones</i>	147
NAGY A. S. - PAP M.: Dermatoglyphiai jellegvariációk a Bódva-völgyi mintákban. Az ujjbegyek mintázata - <i>Variations of dermatoglyphic characteristics in samples from the Bódva valley</i>	167
SCHWIDETZKY, I.: A Short History of Physical Anthropology in Breslau and Wroclaw	177
Megemlékezések - Commemorations	
FARKAS GY.: Dr Oláh Sándor 1960-1998	181
EIBEN O.: Barbara Homeyman Heath Roll 1910-1998	183
Hírek - News	185
Köszöntés - Congratulation	188
Könyvismertetések - Book Reviews	189
Búcsú	197